Fred i utveckling

Fredsarbete i konfliktländer

90 procent av alla väpnade konflikter som startat under 2000-talet har varit i länder som tidigare haft inbördeskrig.[1]

Länder som har drabbats av väpnad konflikt riskerar att hamna i en konfliktcykel som upprepar sig. Krig och väpnad konflikt är förödande. Det är ett av de största hindren för hållbar utveckling. Krig och väpnad konflikt tar liv, förstör infrastruktur, samhällsservice och försörjningsmöjligheter vilket ofta leder till fattigdom. Det skapar en kultur av rädsla, våld och osäkerhet. I länder med en väpnad konflikt stannar utvecklingen av.[2]

Fattigdom är ett ständigt hot för många människor genom brist på möjligheter att tillfredsställa de grundläggande behoven som exempelvis mat, rent vatten och sjukvård. Fattigdom kan bidra till ökad spänning i ett samhälle och vara en bidragande orsak till väpnad konflikt, särskilt då stora klyftor finns. Hållbar utveckling är därför centralt för att bygga säkerhet och hållbar fred.

För global gemensam säkerhet måste vi även arbeta tillsammans för nedrustning. Den enorma mängd vapen som finns i världen fortsätter att göra det möjligt att döda och lemlästa civila och slå ut hela samhällen. Militära utgifter och vapenproduktion måste placeras i ett större sammanhang, tillsammans med utveckling och mänskliga rättigheter. Vi måste arbeta förebyggande genom att prioritera arbetet för demokrati och hållbar utveckling.

Efter kalla kriget minskade de militära utgifterna i världen. År 1998 började de återigen öka fram till år 2009 då ökningen stannade av. Sedan dess till idag ligger de relativt konstant. De globala militära utgifterna var år 2012 1753 miljarder dollar[3]. Det motsvarar ca 680 år av FN:s årliga reguljära budget[4].

Prognoser visar att cirka en miljard människor år 2015 kommer att leva på en inkomst på mindre än 1,25 US dollar per dag, världsbankens mått på extrem fattigdom[5]. Nära 870 miljoner människor led 2010-2012 av kronisk undernäring. De allra flesta av dessa, 852 miljoner, bor i utvecklingsländer.[6]
18 000 barn under 5 år dör varje dag.[7]

»The world is overarmed and peace is underfunded.«

FN:s generalsekreterare **Ban Ki-moon**

Resolution 1325

År 2000 antog FN:s säkerhetsråd resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet.

Säkerhetsrådet erkände, genom resolutionen, för första gången kvinnor som aktörer och betonade vikten av kvinnors deltagande i fredsprocesser.

Resolution 1325 vilar på tre ben: skydd, förebyggande och deltagande. Skydd av kvinnor i väpnade konflikter, förebyggande av väpnade konflikter och kvinnors politiska deltagande före, under och efter väpnade konflikter.

Resolutionen är grunden i FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet som innefattar ett antal resolutioner.

Fred – det handlar om prioriteringar

Det finns tydliga kopplingar mellan militära utgifter och misslyckandet med att leva upp till de mänskliga rättigheterna och mellan vapenspridning, osäkerhet och våld.

Trots detta hanterar regeringar, FN-organ och även det civila samhället ofta dessa frågor separat. Frågor relaterade till militarism, nedrustning och vapen diskuteras i ett forum medan frågor som rör mänskliga rättigheter och hållbar utveckling diskuteras i ett annat. IKFF arbetar runt om i hela världen för att föra samman dessa frågor.

Fattigdom och brist på mänsklig säkerhet minskar individers möjligheter att utöva sina rättigheter. Det gäller inte minst kvinnor som utgör ca 70 % av världens fattiga[8]. Mänsklig säkerhet uppnås genom satsningar på demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet, nedrustning och hållbar utveckling - inte genom militära medel.

Militära medel kan inte möta de huvudsakliga hoten som människor runt om i världen möter, såsom naturkatastrofer, ökade matpriser, brist på sjukvård och utbildning samt en förorenad miljö. IKFF arbetar för att utrota orsakerna till konflikt genom att sätta fokus på konfliktförebyggande arbete. Det är ett långsiktigt arbete som tar tid och som kräver resurser, resurser som idag läggs på militära utgifter. När en väpnad konflikt bryter ut har varningssignalerna ofta blinkat länge utan att insatser satts in. Reaktionen kommer för sent. Konfliktförebyggande arbete leder till minskat lidande, ökad stabilitet och är mindre resurskrävande.

IKFF Sverige samarbetar med IKFF i andra länder. Särskilt samarbetar vi med våra systersektioner i Colombia, DR Kongo och Nigeria. Arbetet vi tillsammans driver syftar till att bygga upp kapaciteten i sektionerna men även till erfarenhets- och kunskapsutbyte. Tillsammans arbetar vi för att bygga upp och utveckla regionala samarbeten i Afrika och Latinamerika.

Vi arbetar utifrån insikten att vi gör större skillnad genom att samarbeta över nations- och regionsgränser. Det är viktigt i en globaliserad värld då politiska beslut får konsekvenser långt utanför en stats gränser, som exempelvis svensk vapenexport. IKFF arbetar på gräsrotsnivå med att stärka, utbilda och organisera kvinnor. På nationell och internationell nivå arbetar vi med politisk påverkan.

Federala republiken
Nigeria

HUVUDSTAD Abuja
BEFOLKNING Ca 169 miljoner
STATSSKICK Republik
OFFICIELLT SPRÅK Engelska

Nigeria är en före detta brittisk koloni som blev självständigt 1960.

Landet skapades som en federation och delades in i tre regioner. 1967 utbröt ett inbördeskrig, Biafrakriget, som varade fram till 1970 och dödade över 1 miljon människor, främst av svält. Kriget följdes av kupper och olika militärregimer. 1999 hölls demokratiska val. Idag är Nigeria en federal republik. Den politiska situationen i landet fortsätter att vara skör med auktoritärt styre och konflikter mellan olika grupper. Både i Nigerdeltat i söder och i landets norra del pågår idag väpnad konflikt.[9]

Nigerias omfattande oljetillgångar har gjort ett mindre antal personer mycket rika, medan fattigdomen stadigt ökar för en majoritet av invånarna. I fråga om mänsklig utveckling ligger landet efter många andra länder i Afrika. Det beror bland annat på att sjukvården är dåligt utvecklad.[10]

Nigeria är en av världens 10 snabbast växande ekonomier[11] och är idag (2013) Sveriges näst största handelspartner i Afrika söder om Sahara[12]. Trots den väpnade konflikten, som riskerar att eskalera, och de stora klyftorna talar inte Sveriges regering om Nigeria som konfliktland. IKFF menar att den svenska handeln med landet inte får bidra till ökade klyftor och måste ske genom konfliktkänsligt arbete. Ekonomisk tillväxt som inte åtföljs av en social utveckling för hela befolkningen riskerar att leda till att klyftorna, missnöjet och våldet i Nigeria ökar.

IKFF NIGERIA startades 2008 av nuvarande ordförande Joy Onyesoh. I sitt arbete fokuserar de på implementeringen av resolution 1325. IKFF Nigeria är en av få organisationer från det civila samhället som deltog i processen för framtagandet av en nationell handlingsplan för resolutionen. De är de enda som har översatt resolutionen till flera lokala språk för att öka inkludering och kvinnors deltagande på alla nivåer. Sektionen anordnar workshops och utbildningar om kvinnor, fred och säkerhet samt om hur militarismen påverkar Nigeria.

Inför valet 2015 har de startat en koalition, *Team 2015*, för att öka kvinnors politiska deltagande. De erbjuder kvinnor utbildning inom politiskt ledarskap, arbetar med insamling för att möjliggöra kvinnors politiska deltagande samt bedriver påverkansarbete på olika nivåer. De har även skapat en databas med kvalificerade kvinnliga kandidater.

IKFF i Nigeria lyfter vikten av omvärldens uppmärksamhet av de relativt okända konflikterna i landet. De vill att andra stater ska sätta press på Nigerias regering men även ge stöd i det konfliktförebyggande arbetet. Det är även viktigt att omvärlden stödjer det civila samhället i Nigeria som arbetar för förändring.

Till vänster Annie Matundu Mbambi, ordförande IKFF DR Kongo, tillsammans med Joy Onyesoh, ordförande IKFF Nigeria.

Demokratiska republiken
Kongo

HUVUDSTAD Kinshasa
BEFOLKNING Ca 66 miljoner
STATSSKICK Republik
OFFICIELLT SPRÅK Franska

Demokratiska republiken Kongo blev självständigt 1960 efter en lång historia av brutal kolonialism.

Den belgiska kungen Leopold exploaterade och använde området som sin privata koloni fram till 1908 då den belgiska staten tog över. Självständigheten har följts av decennier av politisk turbulens och våld. Konflikten är komplex och multifacetterad, med flera olika aktörer inblandade. Därför kallas konflikten ibland för Afrikas världskrig. Efter den påbörjade demokratiseringsprocessen på 1990-talet har Kongo genomlevt tre olika faser av inbördeskrig.[13]

Trots fredsavtalet år 2003 fortsätter konflikten i landets östra delar. Över 5 miljoner människor har dött i konflikten vilket är störst antal offer i en väpnad konflikt sedan andra världskriget. Flera miljoner har tvingats lämna sina hem och är på flykt. DR Kongo ligger i botten på både Human Development Index14 och Gender Inequality Index15. Det visar tydligt hur en väpnad konflikt får förödande konsekvenser för hållbar utveckling och mänskliga rättigheter.16

DR Kongo är rikt på naturtillgångar. Vinsterna från handeln med exempelvis mineraler finansierar det fasansfulla våldet som drabbar civila kongoleser. Konfliktmineraler används i produkter i Sverige och i andra länder. Det rör sig om smycken, fordon och industriella maskiner, men framförallt tekniska produkter som mobiltelefoner, datorer och kameror.

Kopplingen mellan handeln med konfliktmineraler och den ständigt pågående konflikten är ett internationellt problem som kräver internationella lösningar.

IKFF DR KONGO startade sitt arbete 2007 och leds av ordförande Annie Matundu Mbambi. Sektionen lyfter hur vapenspridning och militarisering hindrar kvinnors politiska deltagande och hållbar fred. Fokus ligger på resolution 1325, mänskliga rättigheter och nedrustning av små och lätta vapen.

I juni 2010 signerade DR Kongo en nationell handlingsplan för 1325. Det innebär att regeringen konkret ska arbeta för att öka kvinnors deltagande och inflytande i beslutsprocesser gällande fred och säkerhet. Regeringen ska skapa och efterfölja lagar som bidrar till kvinnors ökade makt, ökad jämställdhet och straff för genusbaserat och sexuellt våld. IKFF DR Kongo var ledande i processen för den nationella handlingsplanen och har inom det civila samhället huvudansvar för delen som handlar om fred.

Sektionen utbildar kvinnor på gräsrotsnivå, politiker och FN-personal på plats. Annie Matundu Mbambi företräder ofta IKFF på internationella möten runt om i världen för att lyfta situationen i landet och kopplingen mellan spridningen av vapen och kvinnors säkerhet.

» En man med en machete kan våldta en kvinna. Två män, varav en som har ett skjutvapen, kan våldta en hel by. «

Annie Matundu Mbambi, ordförande IKFF DR Kongo

IKFF DR Kongo håller en workshop i Kinshasa.

Republiken
Colombia

HUVUDSTAD Bogotá
BEFOLKNING Ca 48 miljoner
STATSSKICK Republik
OFFICIELLT SPRÅK Spanska

Den väpnade konflikten i Colombia har pågått sedan 1960-talet och mer än 45 000 människor beräknas ha dödats av politiskt våld.

Idag pågår en svår humanitär kris som har lett till att över 3 miljoner människor med våld eller på grund av andra omständigheter har tvingats fly från sina hem. Det innebär att förutsättningar för bostad, sanitet, utbildning, medicin och vård i vissa områden praktiskt taget inte existerar.[17]

Den humanitära krisen kan spåras tillbaka till den spanska kolonisationen och arvet av koloniala och socialt orättvisa strukturer. Aktörer i konflikten är olika beväpnade grupper, såsom regeringens arméer, gerillastyrkor och paramilitärer.

Spridningen av små och lätta vapen är utbredd vilket skapar en stor säkerhetsrisk i landet. Det väpnade våldet som utförs av militär, gerilla och paramilitär är finansierat genom odling av och handel med droger. Makt och intressen försäkras genom infiltration av myndigheter och institutioner via korruption och kontroll av politiker. Den väpnade konflikten och droghandeln är alltså djupt förankrade i varandra.

Sedan 2012 pågår fredsförhandlingar i Colombia.

IKFF COLOMBIA har funnits i över 10 år. De arbetar för att finna vägar till social rättvisa och respekt för mänskliga rättigheter. De bistår i och övervakar humanitära kriser samt nätverkar med andra i konfliktområden. De främjar kvinnors ledarskap och politiska deltagande, och har ställt starka krav på kvinnors deltagande i de pågående fredsförhandlingarna i enlighet med resolution 1325.

Resolutionen genomsyrar inte fredsprocessen i Colombia, utan är snarare en specialkunskap som få organisationer har. IKFF Colombia är en av dem och arbetar för att Colombia ska anta en nationell handlingsplan. De har genom samarbete med vårt huvudkontor i Genève fått FN:s CEDAW-kommitté, som behandlar kvinnors rättigheter, att lyfta IKFF:s rekommendationer i granskningen av Colombia. Colombias regering måste nu återkomma med besked om hur de ska åtgärda bristen på kvinnors deltagande i fredsprocessen och de många hot kvinnorättsaktivister möter.

Arbetet för nedrustning av små och lätta vapen är även särskilt centralt för IKFF Colombia då detta är en utbredd säkerhetsrisk i landet.

IKFF Colombia deltar i en manifestation på internationella kvinnodagen. (LIMPAL = IKFF)

IKFF från Sverige och DR Kongo besöker IKFF Nigeria.

Fotnoter

1 World Development Report 2011, World Bank

2 World Development Report 2011

3 SIPRI: http://www.sipri.org/research/armaments/milex

4 UN: http://www.un.org/en/hq/dm/pdfs/oppba/Regular%20Budget.pdf SIPRI: http://www.sipri.org/research/armaments/milex

5 The Millennium Development Goals Report 2012, United Nations, 2012, s. 7.

6 The State of Food Insecurity in the World 2012, UN Food and Agriculture Organization, the International Fund for Agricultural Development, and the World Food Programme, 2012.

7 UNICEF Committing to child survival 2013, http://www.apromiserenewed.org/

8 UN Women: http://www.unifem.org/gender_issues/women_poverty_economics/

9 Landguiden: http://www.landguiden.se/Lander/Afrika/Nigeria

10 Landguiden: http://www.landguiden.se/Lander/Afrika/Nigeria/Sociala-Forhallanden

11 Regeringen: http://www.regeringen.se/sb/d/2574/a/75557

12 Svenska Ambassaden Nigeria: http://www.swedenabroad.com/sv-SE/Ambassader/Abuja/Landfakta/Om-Nigeria/

13 Regeringen: http://www.regeringen.se/sb/d/2574/a/75205

14 FN: https://data.undp.org/dataset/Table-1-Human-Development-Index-and-its-components/wxub-qc5k

15 FN: https://data.undp.org/dataset/Table-4-Gender-Inequality-Index/pq34-nwq7

16 Regeringen: http://www.regeringen.se/sb/d/2574/a/75205

17 MSB: http://www.sakerhetspolitik.se/Konflikter/Colombia/

© INTERNATIONELLA KVINNOFÖRBUNDET FÖR FRED OCH FRIHET 2014
Ansvarig utgivare: Josefine Karlsson

Detta dokument har finansierats med Sida-stöd genom Forum Syd. Sida och Forum Syd delar inte nödvändigtvis de åsikter som här framförs. Ansvaret för innehållet är uteslutande författarens.

Sabine Wiawe, styrelsemedlem IKFF DR Kongo.

Om IKFF

Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet (IKFF) är den svenska sektionen av den internationella fredsorganisationen *Women's International League för Peace and Freedom* (WILPF).

IKFF arbetar med freds- och säkerhetspolitik ur ett feministiskt perspektiv. Vi fokuserar på kvinnors deltagande på alla nivåer i fredsprocesser och på nedrustning. Vi arbetar på lokal, nationell och internationell nivå.

IKFF var en av de drivande krafterna bakom FN:s säkerhetsråds antagande av resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. IKFF:s påverkansarbete ledde 2013 till att det finns ett kriterium i det internationella vapenhandelsavtalet (ATT) som förbjuder vapenhandel där det finns risk att vapnen kan användas för genusbaserat och sexuellt våld.

IKFF grundades 1915 och finns i 32 länder runt om i världen. Organisationen har rådgivande status vid flera FN-organ. Två av IKFF:s grundare har mottagit Nobels fredspris. Jane Addams, 1931, och Emily Green Balch, 1946.

Stöd vårt arbete genom att bli medlem (180kr/år) och/eller ge en gåva via bankgiro 5491-7166. Eller gå in på hemsidan www.ikff.se där du kan bli medlem via autogiro.
www.ikff.se

@ikff_sverige
ikff_sverige
facebook.com/IKFFSweden
info@ikff.se
08-702 98 10